

Nr 531

Av herr Stefanson m. fl., om rätt till avdrag vid beskattningen för avsättning till förlustutjämningskonto.

(Lika lydande med motion nr 637 i Andra kammaren)

Frågan om de mindre och medelstora företagens möjligheter att åstadkomma en viss resultatutjämnning och därigenom ökad långsiktig stabilitet i verksamheten genom bl. a. skattefria avsättningar till någon form av förlustutjämningskonto har under en följd av år aktualiserats i riksdagsarbetet. I motionerna nr 480 i första kammaren och nr 579 i andra kammaren vid 1965 års riksdag anfördes i frågan bl. a. följande:

För flertalet rörelseidkare är de olika möjligheterna till förtäckt resultatutjämnning av väsentligt större betydelse än de ännu förhållandevis begränsade möjligheterna till öppen resultatutjämnning (förlustutjämnning). Genom dessa förstnämnda möjligheter kan rörelseidkarna nämligen i viss utsträckning balansera vinstmedel från ett gynnsamt verksamhetsår till ett senare, mindre gynnsamt verksamhetsår. Utnyttjande av rätten till öppen förlustutjämnning å andra sidan förutsätter emellertid att företaget »överlever» det förlustbringande verksamhetsåret, eftersom balanseringen här sker mot avkastningen från senare verksamhetsår. Utvecklingen inom näringslivet har under senare år medfört minskade vinstmarginaler för företagen inom så gott som alla branscher. Orsakerna härtill är främst den allt kraftigare konkurrensen, stigande sociala kostnader för den anställda arbetskraften etc. Härigenom har självfallet företagens möjligheter att »överleva» ett förlustbringande verksamhetsår minskat.

Motionärerna hemställde om en utredning angående möjligheterna att medge rörelseidkare rätt till skattefria avsättningar till s. k. »riskkonto», utformat med gällande regler för skogskonton såsom förebild. Bevillningsutskottet tillstyrkte motionen och föreslog riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning beträffande detta och likartade spörsmål. Utskottets hemställan avlogs dock av båda kamrarna.

Trots att kravet på utredning således nyligen avslagits av riksdagen, finner vi det angeläget att ånyo aktualisera frågan. En självklar utgångspunkt härför kan sägas vara kravet på beskattningens likformighet. Det ligger förvisso ingenting onaturligt i att det ekonomiska resultatet av verksamheten inom ett företag varierar mellan olika år. Skattesystemets regler om bl. a. inventarieavskrivning och lagernedskrivning syftar främst till att ge företagen möjligheter att motverka dessa påfrestningar. Emellertid finnes många företag — bl. a. serviceföretag av olika slag — som på grund

Bihang till riksdagens protokoll 1966. 3 saml. Nr 531—552

av verksamhetens karaktär saknar mera betydande avskrivningsobjekt. De speciella problem som förekommer inom dessa företag har ännu inte beaktats vid utformningen av skattesystemets regler. Ändock torde ingen vilja påstå att sådana serviceföretag av någon anledning borde vara berövade den hänsyn till behovet av förlustutjämnande dispositioner, som kan beredas genom statsmakternas utformning av skattereglerna. En reform i denna riktning kan, såsom tidigare anförts, motiveras av enbart behovet av likformig beskattning. Härutöver bör dock understrykas att samhället har starkt intresse av ett effektivt näringsliv, uppbyggt av företagsenheter med erforderlig ekonomisk stabilitet. Det torde inte innebära någon överdrift att påstå att den bristande stabilitet som präglar vissa servicebranscher — med omfattande företagsbildning och nedläggelse — i inte obetydlig utsträckning kan ses som en följd av svårigheterna att uppbygga erforderliga reserver för att möta en tillfällig resultatförsämring. Den rörlighet på arbetsmarknaden som härigenom befordras, torde knappast vara effektivitetsbefrämjande. Mot denna bakgrund vill vi hemställa om en skyndsam utredning angående möjligheterna att lösa ovannämnda problem. En utväg synes vara att skattefria avsättningar till särskilt konto medges för belopp som står i viss maximerad relation till rörelseomsättningens storlek. Skattebefrielsen bör också begränsas till att gälla endast under ett visst antal år, under vilken tid de insatta medlen får användas för att förbättra det ekonomiska resultatet av mindre gynnsamma verksamhetsår. I syfte att eliminera olägenheterna därigenom att ett begränsat antal skattskyldiga beredes möjligheter till progressionsutjämnande dispositioner bör bestämmelserna utformas så att ianspråktagande av de avsatta medlen får ske endast efter tillstånd av länsstyrelsen eller annan lämplig myndighet. Eftersom de avsatta medlen återförs till beskattning efter periodens förlopp, kan fonden icke utnyttjas för andra ändamål än det ursprungligen avsedda.

Frågan om främst serviceföretagens möjligheter att åstadkomma en kapitalreserv för direkta förluster bör naturligen ses i samband med den mera vidsträckt frågan om företagets rätt och möjligheter att vidtaga generella resultatutjämnande dispositioner. Också detta problem har — utan tillfredsställande resultat — vid upprepade tillfällen aktualiserats i riksdagen. Reformen i denna riktning skulle syfta till att ge företagarna möjligheter att undvika omotiverad progressionsbeskattning på tillfälligt gynnsamma verksamhetsresultat. Såsom framhållits av 1957 års skatteutredning, saknas uppenbarligen »principiellt anledning att av en skattskyldig uttaga större skatt än som svarar mot hans inkomstförhållanden sådana de framträder under en längre tidsperiod än det enstaka beskattningsåret». Varierande verksamhetsresultat torde av flertalet företag upplevas såsom normalt. Möjligheterna till uppbyggnad av dolda reserver eller fondavsättningar är dock mycket skiftande. Följden blir att många

företagare — vilka saknar möjligheter att skapa sådana reserver — under gynnsamma verksamhetsår tvingas avvara merparten av rörelsevinsten i form av progressiv beskattning. Drives däremot rörelsen såsom aktiebolag — vilket med hänsyn till bl. a. aktiebolagslagstiftningens komplicerade natur inte alltid är genomförbart — finns vissa möjligheter att avsätta medel till investeringsfond. Den synbarligen omotiverade skillnad som skattelagstiftningen härvid skapat mellan olika företagsformer kan ha betydande ekonomiska konsekvenser för den missgynnade gruppen, främst enskilda rörelseidkare. Även härförutan synes nu gällande regler om resultatutjämnning medföra skiftande skattemässiga konsekvenser för företag som av principiella skäl borde behandlas likformigt. Möjligheterna att åstadkomma en ändring i detta avseende bör utredas.

Med stöd av ovan anförda synpunkter hemställs,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning dels angående möjligheterna att medge rörelseidkare rätt till skattefri avsättning till förlustutjämningskonto i enlighet med de i motionen angivna riktlinjerna, dels beträffande olika åtgärder för att eliminera övriga skillnader i fråga om möjligheterna att åstadkomma erforderlig resultatutjämnning, som kan föreligga mellan olika företagskategorier.

Stockholm den 26 januari 1966

Stig Stefanson

Johan A. Olsson

Holge Ottosson

Nr 532

Av herr Strandberg, angående *kvarskatteräntan vid samtaxering av makar.*

(Lika lydande med motion nr 648 i Andra kammaren)

Uppbördsförordningens 27 § innehåller bestämmelser om ränta å kvarstående skatt. Om den kvarstående skatten uppgår till $\frac{1}{3}$ eller mer av den slutliga skatten eller om den kvarstående skatten utgör 10 000 kronor eller mer, får den skattskyldige erlägga 9 % ränta på den del, som överstiger 1 000 kronor. Ovanstående ränta påföres den skattskyldige vid uträknandet av den slutliga skatten.